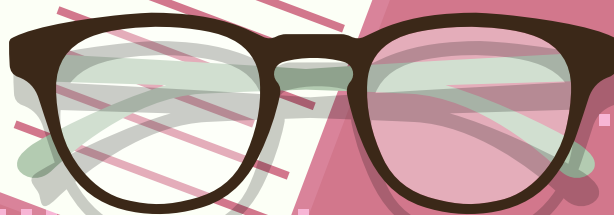

e-PORADNIK

WYDANIE II

POWIAT
ŁĘCZYŃSKI

www.pomocprawna.oic.lublin.pl
www.powiatleczynski.pl
www.oic.lublin.pl

poradnik przygotowany w ramach zadania publicznego realizowanego w formie powierzenia zadania przez Zarząd Powiatu Łęczyńskiego

MINISTERSTWO
SPRAWIEDLIWOŚCI

www.ms.gov.pl

Polska Fundacja Ośrodków
Wspomagania Rozwoju Gospodarczego
„OIC Poland” w Lublinie

Publikacja bezpłatna.

E-Poradnik przygotowany w ramach umowy zawartej z POWIATEM ŁĘCZYŃSKIM - umowa nr WZS.273.3.18.2019 z dnia 19.12.2019r. POD TYTUŁEM „Prowadzenie nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej w powiecie łęczyńskim w 2020 roku”.

Realizator Zadania i Wydawca :

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania Rozwoju Gospodarczego "OIC Poland" z siedzibą w Lublinie

ul. Gospodarcza 26

20-213 Lublin

tel.: (81) 710-46-30

fax: (81) 746-13-24

e-mail: sekretariat@oic.lublin.pl

<http://www.oic.lublin.pl>

Polska Fundacja Ośrodków
Wspomagania Rozwoju Gospodarczego
„OIC Poland” w Lublinie

Praca zbiorowa

Autorzy:

Katarzyna Lalak – Radca Prawny

Anna Rentflejsz – Radca Prawny

Piotr Kaniowski - Radca Prawny

Paweł Włoch – Adwokat

Lublin, październik/listopad 2020

Strona 1

Spis treści

1. Wprowadzenie – nieodpłatne porady prawne, nieodpłatne poradnictwo obywatelskie, edukacja prawna.....	3
2. Darmowa pomoc prawna podczas epidemii koronawirusa	6
3. Wywłaszczenie nieruchomości – przesłanki, procedura oraz uprawnienia przysługujące właścicielowi.....	7
4. Uprawnienia ojca związane z rodzicielstwem – omówienie	10
5. Zgoda sądu rodzinnego na czynności przekraczające zakres zwykłego zarządu majątkiem dziecka	14
6. Stwierdzenie nabycia spadku - co warto o nim wiedzieć?	16
7. Kiedy można domagać się podwyższenia alimentów na dziecko?	19
8. Odpowiedzialność za zakłócanie tzw. „ciszy nocnej”	21
9. Uprawnienie poszkodowanego w wypadku komunikacyjnym do pojazdu zastępczego	24

1. Wprowadzenie – nieodpłatne porady prawne, nieodpłatne poradnictwo obywatelskie, edukacja prawna

Nieodpłatna pomoc prawna i edukacja prawna świadczona jest zgodnie z ustawą z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej.

Miejsca świadczenia nieodpłatnej pomocy prawnej i obywatelskiej

Dzień tygodnia	Godziny	Miejsce
Poniedziałek	12:00-16.00	Starostwo Powiatowe w Łęcznej Al. Jana Pawła II 95a, 21-010 Łęczna
Wtorek	12:00-16.00	Starostwo Powiatowe w Łęcznej Al. Jana Pawła II 95a, 21-010 Łęczna
Środa	08:00-12.00	Urzędu Gminy Cyców przy ul. Chełmskiej 42, 21-070 Cyców.
Czwartek	12:00-16.00	Gminny Ośrodek Kultury w Puchaczowie - Rynek 3, 21-013 Puchaczów
Piątek	08:00-12.00	Urzędu Gminy Cyców przy ul. Chełmskiej 42, 21-070 Cyców.

Zapisy na wizyty:

Termin wizyty ustalany jest telefonicznie pod nr **(81) 531 52 81**

Na jaką pomoc możemy liczyć?

Nieodpłatna pomoc prawna obejmuje:

- ✓ poinformowanie o obowiązującym stanie prawnym
- ✓ oraz o przysługujących prawach i obowiązkach, w tym
- ✓ w związku z toczącym się postępowaniem przygotowawczym, administracyjnym, sądowym lub sądownoadministracyjnym,
- ✓ wskazanie sposobu rozwiązania problemu prawnego,
- ✓ przygotowanie projektu pisma w tych sprawach, z wyłączeniem pism procesowych w toczącym się postępowaniu przygotowawczym lub sądowym i pism w toczącym się postępowaniu sądownoadministracyjnym,
- ✓ sporządzenie projektu pisma o zwolnienie od kosztów sądowych lub ustanowienie pełnomocnika z urzędu w różnych rodzajach postępowań,
- ✓ nieodpłatną mediację

Nieodpłatna pomoc prawna nie obejmuje spraw związanych:

- ✓ z prowadzeniem działalności gospodarczej, z wyjątkiem przygotowania do rozpoczęcia tej działalności.

Nieodpłatne poradnictwo obywatelskie obejmuje:

- ✓ działania dostosowane do indywidualnej sytuacji osoby uprawnionej, zmierzające do podniesienia świadomości tej osoby o przysługujących jej uprawnieniach lub spoczywających na niej obowiązkach oraz wsparcia w samodzielnym rozwiązywaniu problemu, w tym, w razie potrzeby, sporządzenie wspólnie z osobą uprawnioną planu działania i pomoc w jego realizacji. Nieodpłatne poradnictwo obywatelskie obejmuje w szczególności porady dla osób zadłużonych i porady z zakresu spraw mieszkaniowych oraz zabezpieczenia społecznego
- ✓ nieodpłatną mediację

Nieodpłatna mediacja obejmuje

- ✓ poinformowanie osoby uprawnionej o możliwościach skorzystania z polubownych metod rozwiązywania sporów, w szczególności mediacji oraz korzyściach z tego wynikających
- ✓ przygotowanie projektu umowy o mediację lub wniosku o przeprowadzenie mediacji
- ✓ przygotowanie projektu wniosku o przeprowadzenie postępowania mediacyjnego w sprawie karnej
- ✓ przeprowadzenie mediacji
- ✓ udzielenie pomocy w sporządzeniu do sądu wniosku o zatwierdzenie ugody zawartej przed mediatorem

Nieodpłatna mediacja *nie obejmuje* spraw, w których:

- ✓ sąd lub inny organ wydały postanowienie o skierowaniu sprawy do mediacji lub postępowania mediacyjnego;
- ✓ zachodzi uzasadnione podejrzenie, że w relacji stron występuje przemoc.

Kto może skorzystać?

Z porad może skorzystać każda osoba, której nie stać na odpłatne porady i która złoży stosowne oświadczenie.

Nieodpłatna pomoc prawna od dnia 16 maja 2020 r. obejmuje także sprawy związane z prowadzeniem działalności gospodarczej przez osoby fizyczne prowadzące jednoosobową działalność gospodarczą – niezatrudniające innych osób w ciągu ostatniego roku.

Inne informacje

Porady co do zasady udzielane są podczas osobistej wizyty w punkcie porad. W sposób szczególny z nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego skorzystać mogą kobiety w ciąży, które z porad prawnych skorzystać mogą poza kolejnością.

Osobom ze znaczną niepełnosprawnością ruchową, które nie mogą stawić się w punkcie osobiście, oraz osobom doświadczającym trudności w komunikowaniu się, o których mowa w ustawie z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się - udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej, może odbywać się poza punktem albo za pośrednictwem środków porozumiewania się na odległość, tj. w miejscu zamieszkania, przez telefon, po umówieniu terminu wizyty wskazując preferowany sposób udzielenia nieodpłatnej pomocy prawnej czy obywatelskiej.

Edukacja prawna

Edukacja prawna jest procesem ustawicznym, prowadzonym wobec obywateli w każdym wieku. Edukacja młodzieży szkolnej obejmuje wiedzę na temat podstawowych praw oraz obowiązków, funkcjonowania profilaktyki i zwalczania przestępstw a także funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości. Ma ona na celu zapobieganie wykluczeniu prawnemu w dorosłym życiu oraz uwrażliwieniu na potrzebę zachowania porządku prawnego.

Szczególną wartość w edukacji prawnej mają metody aktywizujące oraz zajęcia praktyczne poruszające zagadnienia prawne. Pozwalają one uczniom skonfrontować ich dotychczasowe doświadczenie i poglądy z uniwersalnymi wartościami oraz literą prawa. To wyposaża ich w wiedzę i kształtuje umiejętność rozwiązywania problemów.

2. Darmowa pomoc prawna podczas epidemii koronawirusa

W związku z zaleceniami Ministerstwa Sprawiedliwości oraz koniecznością zapewnienia bezpieczeństwa wykonawcom i osobom korzystającym z usług określonych w ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej (tj. Dz.U. z 2019 r. poz. 294 ze zm.), **do odwołania zawieszono udzielenie porad osobistych w punktach nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. W związku z powyższym istnieje możliwość uzyskania porad na odległość przez telefon lub za pomocą innych środków porozumiewania (np.e-mail).**

W razie potrzeby udzielenia pomocy za pomocą środków porozumiewania się na odległość, osoba potrzebująca pomocy przed jej udzieleniem składa za pośrednictwem e-mail: **pomocprawna@oic.lublin.pl** – uzupełniony i podpisany wniosek (*znajdujący się na stronie <https://powiatleczynski.pl> lub www.pomocprawna.oic.lublin.pl*) o uzyskanie nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego za pośrednictwem środków porozumiewania się na odległość, zawierający oświadczenie, że nie jest w stanie ponieść kosztów odpłatnej pomocy prawnej (art. 4 ust. 2 ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej). **Skan lub zdjęcie podpisanego wniosku wraz z oświadczeniem należy przesać do Starostwa Powiatowego w Łęcznej pocztą elektroniczną, a następnie oczekiwać na wyznaczenie terminu porady.**

W wyjątkowej sytuacji uzasadnionej brakiem dostępu do Internetu osoba potrzebująca nieodpłatnej pomocy prawnej lub porady obywatelskiej może złożyć wniosek o uzyskanie nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego wraz z oświadczeniem - ustnie przez telefon (potrzeba sporządzenia notatki służbowej zawierającej Imię, Nazwisko, adres, numer PESEL, datę złożenia oświadczenia oraz przyczynę odstąpienia od pisemnej formy oświadczenia)

Pismo wraz z oświadczeniem można też sporządzić własnoręcznie według wzoru i przekazać do urzędu inną dostępną drogą.

Po otrzymaniu zgłoszenia pracownicy Starostwa Powiatowego w Łęcznej ustalą możliwy termin i formę porady prawnej.

Niezbędne informacje w zakresie organizacji udzielania porad na odległość otrzymają Państwo pod numerem telefonu **(81) 531 52 81** lub **508 247 177** oraz zostaną zamieszczone na stronie internetowej <https://powiatleczynski.pl/pl> oraz www.pomocprawna.oic.lublin.pl.

3. Wywłaszczenie nieruchomości – przesłanki, procedura oraz uprawnienia przysługujące właścicielowi

Celem niniejszego artykułu jest przybliżenie zagadnienia dotyczącego wywłaszczenia nieruchomości na rzecz Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego, które szczegółowo uregulowane jest w ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (zwanej dalej „ustawą”). Z uwagi na obszerność zadania jakim jest wywłaszczenie, niniejszy artykuł ograniczy się jedynie do omówienia podstawowych zagadnień takich jak przesłanki wywłaszczenia oraz jego procedura, jak również uprawnień przysługujących właścicielowi wywłaszczonej nieruchomości. Jeśli nie odpowie on na wszelkie Państwa pytania, w celu uzyskania szczegółowych informacji dotyczących wywłaszczenia zachęcamy do skorzystania z nieodpłatnej porady prawnej w jednym z punktów nieodpłatnych porad prawnych działających na terenie Powiatu łęczyńskiego.

I. Przesłanki wywłaszczenia nieruchomościami

Prawo własności jest pojęciem bardzo szerokim i przyznaje właścicielowi szereg uprawnień takich jak: prawo decydowania o sposobie korzystania z nieruchomości i jej przeznaczeniu, prawo do podejmowania czynności prawnych zmierzających do oddania jej w odpłatne bądź nieodpłatne użytkowanie, obciążenie, czy wreszcie prawo decydowania o zbyciu własności np. w drodze umowy sprzedaży, zamiany czy darowizny. Przy wykonywaniu prawa własności właściciel dysponuje pełną swobodą i co do zasady to on, z wyłączeniem innych podmiotów, decyduje o tym do dzieje się z jego nieruchomością. Wywłaszczenie nieruchomości, stanowi będącą przełamaniem tej zasady ingerencję w prawo własności, wbrew woli właściciela, dopuszczalną wyłączenie w wypadkach określonych w ustawie. Pod pojęciem wywłaszczenia, zgodnie z art. 112 ust. 2 ustawy należy rozumieć pozbawienie albo ograniczenie, w drodze decyzji, prawa własności, prawa użytkowania wieczystego lub innego prawa rzeczowego na nieruchomości. Może być ono dokonane, jeżeli cele publiczne nie mogą być zrealizowane w inny sposób niż przez pozbawienie albo ograniczenie praw do nieruchomości, a prawa te nie mogą być nabyte w drodze umowy. Zgodnie z art. 113 ust. 1 ustawy, nieruchomość może być wywłaszczona tylko na rzecz podmiotu publicznego, tj. Skarbu Państwa albo na rzecz jednostki samorządu terytorialnego. Przepisy ustawy dotyczące wywłaszczenia nieruchomości, z zastrzeżeniem wyjątków w niej wskazanych, stosuje się do nieruchomości położonych na obszarach przeznaczonych w planach miejscowych na cele publiczne albo do nieruchomości, dla których wydana została decyzja o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. Poza uregulowaniem ustawowym, wywłaszczenie posiada również swoje konstytucyjne źródło w art. 21 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., według którego wywłaszczenie jest dopuszczalne jedynie wówczas, gdy jest dokonywane na cele publiczne i za słusznym odszkodowaniem. Z analizy przedstawionych powyżej przepisów wynika, że wywłaszczenie jest dopuszczalne jedynie gdy łącznie spełnione zostaną następujące warunki:

a) służy realizacji celu publicznego, którego nie można zrealizować za pomocą innych środków prawnych (np. budowa drogi),

- b) następuje z inicjatywy podmiotu publicznego (Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego), na rzecz którego przechodzi własność lub inne prawo majątkowe,
- c) następuje w drodze decyzji obejmującej konkretną nieruchomość, na rzecz konkretnego podmiotu, w postępowaniu administracyjnym,
- d) następuje na rzecz podmiotu publicznego wbrew woli właściciela i polega na ograniczeniu bądź odjęciu w całości prawa własności lub innego prawa majątkowego,
- e) uwzględnia interes publiczny, który należy rozumieć jako dobro ogółu, czyli całego narodu lub społeczności regionalnej,
- f) połączone jest z wypłaceniem wywłaszczonego słusznego odszkodowania.

II. Procedura w sprawie wywłaszczenia nieruchomości

Zgodnie z art. 112 ust. 4 ustawy, organem właściwym w sprawach wywłaszczenia jest starosta, wykonujący zadanie z zakresu administracji rządowej. Musi być ono poprzedzone podjęciem próby nabycia nieruchomości w drodze umowy, tj. rokowaniami przeprowadzonymi między starostą a właścicielem lub użytkownikiem wieczystym nieruchomości, a także osobą, której przysługuje do nieruchomości ograniczone prawo rzeczowe. W przypadku wywłaszczania nieruchomości na wniosek jednostki samorządu terytorialnego rokowania, przeprowadzają ich organy wykonawcze. W trakcie prowadzenia rokowań może być zaoferowana nieruchomość zamienna; ich przedmiotem powinny być zaś wszystkie istotne elementy przyszłej umowy, tj. określenie przedmiotu, terminu jej zawarcia, ceny bądź innej formy rozliczenia (np. nieruchomości zamiennej). Wszczęcie postępowania wywłaszczeniowego na rzecz Skarbu Państwa następuje z urzędu, a na rzecz jednostki samorządu terytorialnego – na wniosek jej organu wykonawczego. Wszczęcie postępowania z urzędu może także nastąpić na skutek zawiadomienia złożonego przez podmiot, który zamierza realizować cel publiczny. Postępowanie wywłaszczeniowe zostaje wszczęte po bezskutecznym upływie dwumiesięcznego terminu do zawarcia umowy, wyznaczonego na piśmie właścicielowi, użytkownikowi wieczystemu nieruchomości, a także osobie, której przysługuje ograniczone prawo rzeczowe na tej nieruchomości. W toku postępowania wywłaszczeniowego, starosta, wykonujący zadanie z zakresu administracji rządowej, obligatoryjnie przeprowadza rozprawę administracyjną. Postępowanie kończy się wydaniem przez starostę decyzji administracyjnej o wywłaszczeniu, która zgodnie z art. 119 ust. 1 ustawy powinna zawierać następujące elementy:

- a) ustalenie, na jakie cele nieruchomość jest wywłaszczana,
- b) określenie przedmiotu wywłaszczenia przez podanie oznaczenia nieruchomości według księgi wieczystej lub zbioru dokumentów oraz według katastru nieruchomości,
- c) określenie praw podlegających wywłaszczeniu,
- d) wskazanie właściciela lub użytkownika wieczystego nieruchomości,
- e) wskazanie osoby, której przysługują ograniczone prawa rzeczowe na nieruchomości,

f) zobowiązanie do zapewnienia lokali zamiennych oraz sposób ich zapewnienia najemcom wywłaszczonych lokali,

g) ustalenie wysokości odszkodowania.

Od decyzji starosty w sprawie wywłaszczenia wydanej w I instancji przysługuje odwołanie do wojewody, które należy wnieść w terminie 14 dni od dnia doręczenia decyzji. Z kolei od ostatecznej decyzji wojewody wydanej w II instancji przysługuje skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego, którą należy wnieść w terminie 30 dni od dnia doręczenia decyzji.

III. Uprawnienia przysługujące właścicielowi wywłaszczonej nieruchomości

W razie wywłaszczenia, właścielowi wywłaszczonej nieruchomości przysługuje prawo do odszkodowania, którego wysokość musi wynikać z decyzji w sprawie wywłaszczenia. Zgodnie z art. 130 ust. 2 ustawy, ustalenie wysokości odszkodowania następuje po uzyskaniu opinii rzeczoznawcy majątkowego, określającej wartość nieruchomości. Zapłata odszkodowania następuje jednorazowo, w terminie 14 dni od dnia, w którym decyzja o wywłaszczeniu podlega wykonaniu. Zgodnie z art. 131 ust. 1 ustawy, w ramach odszkodowania właścielowi lub użytkownikowi wieczystemu wywłaszczonej nieruchomości może być przyznana, za jego zgodą, odpowiednia nieruchomość zamienna.

Autor: Katarzyna Lalak – Radca Prawny

4. Uprawnienia ojca związane z rodzicielstwem – omówienie

Celem niniejszego artykułu jest omówienie podstawowych uprawnień ojca związanych z rodzicielstwem. Do najważniejszych uprawnień pracownika – ojca wynikających z przepisów prawa pracy i prawa ubezpieczeń społecznych można zaliczyć następujące uprawnienia.

I. Dwa dni urlopu okolicznościowego z tytułu urodzenia się dziecka

W związku z urodzeniem się dziecka, ojcu będącemu pracownikiem przysługują 2 dni urlopu okolicznościowego. Powyższe uprawnienie reguluje § 15 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej w sprawie sposobu usprawiedliwiania nieobecności w pracy oraz udzielania pracownikom zwolnień od pracy z dnia 15 maja 1996 r., zgodnie z którym, pracodawca jest zobowiązany zwolnić od pracy pracownika na czas obejmujący 2 dni w razie urodzenia się dziecka.

II. Prawo do wykorzystania urlopu macierzyńskiego przysługującego matce dziecka, w wypadku gdy nie może bądź nie chce z niego skorzystać

Zasadą jest, że urlop macierzyński przysługuje matce dziecka. W wypadku jednak gdy matka dziecka nie chce bądź nie może z niego skorzystać, w razie zaistnienia okoliczności wskazanych w art. 180 Kodeksu pracy z dnia 26 czerwca 1974 r. (dalej k.p.), możliwe jest wykorzystanie go przez ojca dziecka. Jest to dopuszczalne w następujących sytuacjach:

- 1) gdy matka dziecka nie wykorzysta urlopu macierzyńskiego w całości, rezygnując z niego pod warunkiem wykorzystania po porodzie co najmniej 14 tygodni – w takim wypadku pozostałą część urlopu macierzyńskiego może wykorzystać pracownik – ojciec wychowujący dziecko (jest to tzw. „urlop tacierzyński”),
- 2) gdy matka dziecka będąca pracownicą legitymującą się orzeczeniem o niezdolności do samodzielnej egzystencji, po wykorzystaniu po porodzie co najmniej 8 tygodni urlopu macierzyńskiego zrezygnuje z pozostałej części tego urlopu - w takim wypadku pozostałą część urlopu macierzyńskiego może wykorzystać pracownik - ojciec wychowujący dziecko,
- 3) gdy matka dziecka, która przebywa w szpitalu albo innym zakładzie leczniczym podmiotu leczniczego wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne ze względu na stan zdrowia uniemożliwiający jej sprawowanie osobistej opieki nad dzieckiem, po wykorzystaniu po porodzie co najmniej 8 tygodni urlopu macierzyńskiego przerwie urlop macierzyński na okres pobytu w tym szpitalu albo zakładzie leczniczym - w takim wypadku część urlopu macierzyńskiego przypadającego na okres pobytu w szpitalu może wykorzystać pracownik - ojciec wychowujący dziecko,

4) w przypadku zgonu matki dziecka - pracownicy w czasie urlopu macierzyńskiego albo ubezpieczonej - matki dziecka w czasie pobierania zasiłku macierzyńskiego za okres odpowiadający okresowi tego urlopu - w takim wypadku ojcu wychowującemu dziecko przysługuje prawo do części urlopu macierzyńskiego przypadającej po dniu zgonu pracownicy albo ubezpieczonej - matki dziecka.

Za okres urlopu macierzyńskiego wykorzystanego przez ojca dziecka przysługuje zasiłek macierzyński, na zasadach określonych w ustawie z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.

III. Urlop rodzicielski

Stanowi uprawnienie, z którego może skorzystać zarówno ojciec jak i matka dziecka. Zgodnie z art. 1821a k. p., po wykorzystaniu urlopu macierzyńskiego albo zasiłku macierzyńskiego za okres odpowiadający okresowi urlopu macierzyńskiego pracownik ma prawo do urlopu rodzicielskiego w wymiarze 32 tygodni (lub 34 tygodni pod warunkiem urodzenia przy jednym porodzie dwojga lub większej liczby dzieci). Urlop rodzicielski przysługuje we wskazanym wyżej wymiarze obojgu rodzicom i może być wykorzystany przez matkę albo ojca bądź jednocześnie przez oboje rodziców. Udzielany jest jednorazowo albo w częściach bezpośrednio po wykorzystaniu urlopu macierzyńskiego albo zasiłku macierzyńskiego za okres odpowiadający okresowi urlopu macierzyńskiego, nie później niż do zakończenia roku kalendarzowego, w którym dziecko ukończy 6 rok życia. Pracownik będący ojcem może łączyć korzystanie z urlopu rodzicielskiego z wykonywaniem pracy u pracodawcy udzielającego tego urlopu w wymiarze nie wyższym niż połowa pełnego wymiaru czasu pracy. W takim przypadku, urlopu rodzicielskiego udziela się na pozostałą część wymiaru czasu pracy. W przypadku łączenia przez pracownika będącego ojcem korzystania z urlopu rodzicielskiego z wykonywaniem pracy u pracodawcy udzielającego tego urlopu, wymiar urlopu rodzicielskiego ulega wydłużeniu proporcjonalnie do wymiaru czasu pracy wykonywanej przez pracownika w trakcie korzystania z urlopu lub jego części, nie dłużej jednak niż do 64 tygodni (albo 68 tygodni w wypadku urodzenia przy jednym porodzie dwojga lub większej liczby dzieci). Za okres urlopu rodzicielskiego wykorzystanego przez ojca przysługuje zasiłek macierzyński, na zasadach określonych w ustawie z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.

IV. Urlop ojcowski

Przysługuje on ojcu dziecka zgodnie z art. 1823 k. p., który stanowi, że ojciec wychowujący dziecko ma prawo do urlopu ojcowskiego w wymiarze do 2 tygodni, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez dziecko 24 miesiąca życia. Przysługuje również ojcu dziecka w razie przysposobienia dziecka (adopcji) – w takim wypadku należy skorzystać z niego do upływu 24 miesięcy od dnia uprawomocnienia się postanowienia orzekającego przysposobienie dziecka i nie dłużej niż do ukończenia przez dziecko 7 roku życia, a przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego, nie dłużej niż do ukończenia przez nie 10 roku życia. Urlop ojcowski może być wykorzystany jednorazowo albo nie więcej niż w 2 częściach, z których żadna nie może być krótsza niż tydzień. Udzielany jest na pisemny wniosek pracownika - ojca wychowującego dziecko, składany

w terminie nie krótszym niż 7 dni przed rozpoczęciem korzystania z urlopu. Wniosek o jego udzielenie jest wiążący dla pracodawcy. Za okres urlopu ojcowskiego, przysługuje zasiłek macierzyński, na zasadach określonych w ustawie z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.

V. Urlop wychowawczy

Podobnie jak w przypadku urlopu rodzicielskiego, może skorzystać z niego zarówno matka jak i ojciec dziecka. Zgodnie z art. 186 k. p., pracownik zatrudniony co najmniej 6 miesięcy ma prawo do urlopu wychowawczego w celu sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem. Do sześciomiesięcznego okresu zatrudnienia wlicza się poprzednie okresy zatrudnienia. Wymiar urlopu wychowawczego wynosi do 36 miesięcy. Urlop jest udzielany na okres nie dłuższy niż do zakończenia roku kalendarzowego, w którym dziecko kończy 6 rok życia. Jeżeli z powodu stanu zdrowia potwierdzonego orzeczeniem o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności dziecko wymaga osobistej opieki pracownika, niezależnie od urlopu wychowawczego może być udzielony dodatkowy urlop wychowawczy w wymiarze do 36 miesięcy, jednak na okres nie dłuższy niż do ukończenia przez dziecko 18 roku życia. Urlop wychowawczy przysługuje łącznie obojgu rodzicom dziecka – może go wykorzystać zarówno ojciec jak i matka, mogą się również nim podzielić, z zastrzeżeniem, że każdemu z nich przysługuje wyłączne prawo do jednego miesiąca urlopu wychowawczego, którego nie może wykorzystać drugi z rodziców. Wyjątkowo, rodzic dziecka ma prawo do urlopu wychowawczego w wymiarze do 36 miesięcy w sytuacji gdy drugi rodzic dziecka nie żyje. Z urlopu wychowawczego mogą jednocześnie korzystać oboje rodzice. Udzielany jest on nie więcej niż w 5 częściach. Liczbę części urlopu ustala się w oparciu o liczbę złożonych wniosków o udzielenie urlopu. W przeciwieństwie do innych urlopów przysługujących w związku z rodzicielstwem, urlop wychowawczy jest bezpłatny. Zgodnie z art. 186⁷ k. p. Pracownik uprawniony do urlopu wychowawczego może złożyć pracodawcy pisemny wniosek o obniżenie jego wymiaru czasu pracy do wymiaru nie niższego niż połowa pełnego wymiaru czasu pracy w okresie, w którym mógłby korzystać z takiego urlopu. Wniosek w tym zakresie jest wiążący dla pracodawcy i musi zostać uwzględniony.

VI. Zwolnienie od pracy w celu sprawowania opieki nad chorym członkiem rodziny

Zgodnie z art. 32 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, ubezpieczonemu zwolnionemu od wykonywania pracy z powodu konieczności osobistego sprawowania opieki nad chorym członkiem rodziny przysługuje zasiłek opiekuńczy. Za członka rodziny uważa się m. in. małżonka, co pozwala na skorzystanie z zasiłku opiekuńczego przez ojca dziecka w szczególnym wypadku gdy występuje konieczność sprawowania osobistej opieki nad żoną po porodzie, np. w okresie połogu. Zasiłek opiekuńczy przysługuje w wysokości 80 % podstawy wymiaru zasiłku. Udzielany jest na wniosek ojca.

VII. Zwolnienie od pracy na opiekę nad dzieckiem

Zgodnie z art. 188 k.p., pracownikowi wychowującemu przynajmniej jedno dziecko w wieku do 14 lat przysługuje w ciągu roku kalendarzowego zwolnienie od pracy w wymiarze 16 godzin albo 2 dni, z zachowaniem prawa do wynagrodzenia. O sposobie wykorzystania w danym roku kalendarzowym zwolnienia, decyduje pracownik w pierwszym wniosku o udzielenie takiego zwolnienia złożonym w danym roku kalendarzowym. Zwolnienie od pracy, udzielane w wymiarze godzinowym, dla pracownika zatrudnionego w niepełnym wymiarze czasu pracy ustala się proporcjonalnie do wymiaru czasu pracy tego pracownika. Niepełną godzinę zwolnienia od pracy zaokrągla się w górę do pełnej godziny.

Autor: Katarzyna Lalak – Radca Prawny

5. Zgoda sądu rodzinnego na czynności przekraczające zakres zwykłego zarządu majątkiem dziecka

Rodzice małoletniego dziecka, wykonując władzę rodzicielską, zgodnie z art. 95 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego z dnia 25 lutego 1964 r. (dalej „KRO”) sprawują pieczę nad osobą i majątkiem dziecka. Oznacza to, że decydują o wszystkich sprawach dotyczących dziecka, w tym również sprawują zarząd nad jego ewentualnym majątkiem, co wynika z faktu, że małoletnie dziecko nie może robić tego samodzielnie, z uwagi na brak zdolności do czynności prawnych. Przy sprawowaniu zarządu majątkiem dziecka rodzice, co do zasady mogą dokonywać w imieniu i ze skutkiem prawnym dla dziecka wszelkich czynności prawnych w zakresie zwykłego zarządu. Nie mają jednak pełnej swobody jeżeli chodzi o czynności przekraczające zakres zwykłego zarządu majątkiem dziecka, bowiem każdorazowe dokonanie takiej czynności, zgodnie z art. 101 KRO wymaga uzyskania przez nich zgody sądu opiekuńczego. W niniejszym artykule przedstawione zostaną zasady uzyskiwania przez rodziców zgody sądu opiekuńczego na czynności przekraczające zakres zwykłego zarządu oraz skutki niezyskania przez nich takiej zgody.

Małoletnie dziecko, zgodnie z art. 8 Kodeksu cywilnego z dnia 23 kwietnia 1964 r. (dalej „KC”) posiada zdolność prawną; oznacza to, że może być ono podmiotem praw i obowiązków, a więc np. nabywać rzeczy w drodze dziedziczenia, czy darowizny. Może być uprawnione do odszkodowania bądź zadośćuczynienia czy renty za wyrządzoną szkodę niemajątkową (np. krzywdę doznaną na skutek wypadku, czy nawet przy porodzie). Może też być twórcą w rozumieniu prawa autorskiego, któremu przysługują autorskie prawa majątkowe do utworu, np. napisanej książki. Na skutek tego typu zdarzeń, dziecko może posiadać własny majątek, którego składnikami mogą być pieniądze, rzeczy ruchome, nieruchomości prawa majątkowe (np. prawa autorskie), roszczenia majątkowe (np. o odszkodowanie czy zadośćuczynienie) itp. Zarząd majątkiem sprawowany przez rodziców dziecka obejmuje czynności zwykłego zarządu, z reguły zmierzające do zachowania majątku dziecka i utrzymania go w stanie niepogorszonym. Przykładowo, gdy dziecko jest właścicielem mieszkania, które odziedziczyło w spadku, będzie to uiszczanie opłat za prąd i wodę czy dokonywanie jej bieżących remontów. Innym rodzajem czynności zarządu majątkiem dziecka są czynności przekraczające zakres zwykłego zarządu, wywierające określony poważny efekt gospodarczy z punktu widzenia majątku dziecka czy prowadzące do wyzbycia się lub obciążenia tego majątku. W przedstawionym przykładzie byłaby to np. sprzedaż mieszkania będącego własnością dziecka, darowizna czy obciążenie go hipoteką. O ile czynności zwykłego zarządu mogą być dokonywane przez rodziców samodzielnie, dokonanie przez nich czynności przekraczającej zakres zwykłego zarządu wymaga uzyskania zgody sądu opiekuńczego. Celem takiego uregulowania jest ograniczenie możliwości działania przez rodziców na szkodę dziecka. Nie można bowiem wykluczyć takiej sytuacji, kiedy to rodzice, będący np. alkoholikami, hazardzistami, czy zadłużonymi osobami w celu uregulowania swoich zobowiązań czy długów albo zaspokojenia własnych potrzeb lub korzyści chcieliby wyzbyć się majątku dziecka przed uzyskaniem przez nie pełnoletności.

Do czynności przekraczających zakres zwykłego zarządu majątkiem dziecka wymagających uzyskania zgody sądu opiekuńczego należą przykładowo następujące czynności:

- zrzeczenie się własności wartościowej rzeczy w imieniu dziecka,
- zaciągnięcie pożyczki w kwocie przekraczającej bieżące potrzeby dziecka,
- zawarcie ugody sądowej lub pozasądowej co do należnego dziecku poważniejszego odszkodowania lub zadośćuczynienia, działu spadku czy zniesienia współwłasności,
- zrzeczenie się dziedziczenia przez dziecko,
- odrzucenie spadku przez dziecko,
- sprzedaż majątku dziecka,
- obciążenie majątku dziecka (np. zastawem, hipoteką),
- przekazanie działek będących własnością dziecka w bezpłatne użytkowanie,
- darowizna z majątku dziecka,
- zrzeczenie się długu w imieniu dziecka,
- cofnięcie pozwu.

W celu uzyskania zgody sądu opiekuńczego na dokonanie czynności przekraczającej zakres zwykłego zarządu majątkiem dziecka, rodzice zobowiązani są wystąpić z wnioskiem o udzielenie zgody do sądu opiekuńczego właściwego ze względu na miejsce zamieszkania dziecka. Postępowanie o udzielenie zezwolenia odbywa się w trybie postępowania nieprocesowego. Zezwolenia na dokonanie przez rodziców czynności przekraczającej zakres zwykłego zarządu majątkiem dziecka lub na wyrażenie przez rodziców zgody na dokonanie takiej czynności przez dziecko sąd opiekuńczy udziela na wniosek jednego z rodziców po wysłuchaniu drugiego. Udzielając zezwolenia na dokonanie czynności przekraczającej zakres zwykłego zarządu, sąd ocenia jej legalność, tzn. dopuszczalność w świetle obowiązujących przepisów prawa, oraz celowość, tzn. to czy jest ona dla dziecka z gospodarczego punktu widzenia korzystna lub ze względów pozagospodarczych konieczna.

W wypadku dokonania przez rodziców czynności prawnej przekraczającej zakres zwykłego zarządu majątkiem dziecka bez zgody sądu opiekuńczego, jest ona czynnością bezwzględnie nieważną w rozumieniu art. 58 KC, jako czynność sprzeczna z prawem. Wskazane wyżej wyliczenie czynności przekraczających zakres zwykłego zarządu majątkiem dziecka jest tylko przykładowe a oceny należy dokonywać indywidualnie w każdej sprawie, przy czym kryteria, którymi należy kierować się w tym zakresie obejmują m. in. ciężar gatunkowy i wartość przedmiotu dokonanej czynności, jej skutków w sferze majątku małoletniego, szeroko pojęte dobro dziecka i ochronę jego interesów życiowych. W razie wątpliwości czy dana czynność jest czynnością przekraczającą zakres zwykłego zarządu majątkiem dziecka, ze względu na dotkliwe konsekwencje braku uzyskania takiej zgody, celowe jest zwrócenie się do sądu opiekuńczego o zezwolenie na dokonanie czynności. W celu uzyskania szczegółowych informacji dotyczącej Państwa konkretnej sprawy zachęcamy do skorzystania z nieodpłatnej porady prawnej w jednym z punktów nieodpłatnych porad prawnych działających na terenie Powiatu łęczyńskiego.

Autor: Katarzyna Lalak – Radca Prawny

6. Stwierdzenie nabycia spadku - co warto o nim wiedzieć?

Zgodnie z art. 925 Kodeksu Cywilnego „Spadkobierca nabywa spadek z chwilą otwarcia spadku”. „Spadek otwiera się z chwilą śmierci spadkodawcy.” – art. 924 Kodeksu Cywilnego. Powyższe oznacza, że nabycie spadku w chwili otwarcia spadku następuje bez żadnej aktywności ze strony spadkobiercy czy też czynności ze strony innego podmiotu np. sądu. Co więcej Spadkobierca nie musi nawet wiedzieć, że doszło do dziedziczenia (a więc, że stał się spadkobiercą).

PAMIĘTAJ! Samo nabycie spadku nie umożliwia jeszcze swobodnego rozporządzania odziedziczonym majątkiem. Aby spadkobierca mógł legitymować się wobec osób trzecich stosownym dokumentem potwierdzającym jego następstwo prawne po spadkodawcy niezbędne jest uzyskanie stwierdzenia nabycia spadku.

Jak uzyskać stwierdzenie nabycia spadku?

- **przed notariuszem** -> sporządzony zostanie protokół dziedziczenia (100,00 zł + VAT) oraz **akt poświadczenia dziedziczenia** – dokument potwierdzający nabycie spadku – (50,00 zł + VAT) oraz za wypis za każdą stronę 6,00 zł + VAT. UWAGA! Jeśli chcemy uzyskać akt poświadczenia dziedziczenia w ciągu 6 m-c od dowiedzenia się o powołaniu do spadku to dodatkowo każdy ze spadkobierców zapłaci 50,00 zł + VAT za złożenie oświadczenia o przyjęciu spadku.
- **przed sądem rejonowy** -> składamy wniosek o stwierdzenie nabycia spadku (opłata sądowa – 100,00 zł). UWAGA! Jeśli składamy w/w wniosek w ciągu 6 m-c od dowiedzenia się o powołaniu do spadku to dodatkowo każdy ze spadkobierców zapłaci 100,00 zł za złożenie oświadczenia o przyjęciu spadku.

Sąd wydaje -> postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku.

Dodatkowo za dokonanie wpisu do Rejestru Spadkowego notariusz i sąd pobierają opłatę w wysokości 5,00 zł, jeżeli akt poświadczenia dziedziczenia/wniosek o sądowe stwierdzenie nabycia spadku dotyczy jednej osoby zmarłej.

PAMIĘTAJ! Stwierdzenie nabycia spadku oraz poświadczenie dziedziczenia **nie może nastąpić przed upływem sześciu miesięcy od otwarcia spadku, chyba że wszyscy znani spadkobiercy złożą już oświadczenia o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku.**

Postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku oraz akt poświadczenia dziedziczenia są to dokumenty, które **mają taką samą moc prawną**, natomiast różni je czas uzyskania poświadczenia swoich praw i związane z tym koszty.

Akt poświadczenia dziedziczenia

Po spisaniu protokołu dziedziczenia notariusz sporządza akt poświadczenia dziedziczenia. Warunkiem sporządzenia aktu poświadczenia dziedziczenia jest zgodne żądanie osób zainteresowanych poświadczenia dziedziczenia przez notariusza. Przy czym zgodne żądanie powinno zawierać w szczególności takie elementy jak:

- określenie osoby spadkodawcy;

- tytuł dziedziczenia;
- krąg spadkobierców;
- wysokość przypadających spadkobiercom udziałów w spadku.

Notariusz, w przeciwieństwie do sądu, nie jest uprawniony do stwierdzenia dziedziczenia na rzecz innych osób aniżeli wskazane przez stawających. Brak zgody pomiędzy stawającymi uczestnikami poświadczenia dziedziczenia, nawet mimo oczywistego kręgu spadkobierców skutkuje niemożliwością przeprowadzenia notarialnego poświadczenia dziedziczenia. Spadkobiercą pozostaje w takim przypadku jedynie złożenie do sądu wniosku o stwierdzenie nabycia spadku.

Kto może złożyć do sądu wniosek o stwierdzenie nabycia spadku?

Zgodnie z przepisami Kodeksu Cywilnego sąd na wniosek osoby mającej w tym interes (np. osobisty lub majątkowy) stwierdza nabycie spadku przez spadkobiercę. Osobami mającymi interes w uzyskaniu stwierdzenia nabycia spadku po danym spadkodawcy, w szczególności są:

- ✓ wierzyciele spadkodawcy,
- ✓ wierzyciele spadkobiercy,
- ✓ spadkobiercy nieuwzględnieni w testamencie,
- ✓ osoba, której należy się zachówek,
- ✓ zapisobiorcy.

Wniosek o stwierdzenie nabycia spadku powinien zawierać:

- oznaczenie sądu, do którego jest skierowany,
- wskazanie kto jest wnioskodawcą (imię, nazwisko, miejsce zamieszkania, nr PESEL),
- wskazać kto jest spadkobiercą (imię, nazwisko, miejsce zamieszkania),
- określić żądanie, czyli wskazać czego wnioskodawca się domaga – np. stwierdzenia, że spadek po zmarłym nabyły ściśle określone osoby, w określonych częściach, na podstawie ustawy lub testamentu,
- uzasadnić wniosek i przedłożyć dowód śmierci spadkodawcy oraz spokrewnienia z nim. W tym przypadku będzie to oryginalny (nie kserokopia) odpisu (skrótowego lub pełnego) aktu zgonu oraz odpisy (skrótowe lub pełne) aktów urodzenia bądź małżeństwa spadkobierców,
- informację o tym, czy poszczególni spadkobiercy złożyli oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku,
- informację o tym, czy zmarły pozostawił testament oraz o miejscu jego przechowywania (w przypadku gdy wnioskodawca nie posiada takiej wiedzy, powinien zaznaczyć ten fakt w treści wniosku),
- informację o tym, czy w skład spadku wchodzi gospodarstwo rolne,
- odpisy wniosku i załączników dla każdego z uczestników postępowania,
- podpis wnioskodawcy lub jego pełnomocnika/przedstawiciela ustawowego.

Gdzie należy złożyć wniosek o stwierdzenie nabycia spadku?

Wniosek o stwierdzenie nabycia spadku należy złożyć do sądu rejonowego właściwego ze względu na **miejsce zwykłego pobytu spadkodawcy** (przeważnie będzie to ostatnie miejsce jego zamieszkania, czyli takie w którym przebywał z zamiarem stałego pobytu).

W przypadku gdyby jednak nie dało się ustalić miejsca zwykłego pobytu spadkodawcy w Polsce to wtedy właściwy będzie sąd, w którym znajduje się majątek spadkowy lub jego część. W braku powyższych podstaw sądem spadku będzie sąd rejonowy dla m.st. Warszawy.

Jak wygląda postępowanie sądowe w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku?

W pierwszej kolejności sąd spadku **bad**a wniosek o stwierdzenie nabycia spadku pod kątem **formalnym**, tzn. czy zawiera on wszystkie wymagane elementy (które zostały opisane powyżej). W przypadku dostrzeżenia uchybienia sąd spadku wezwie wnioskodawcę do uzupełnienia braków formalnych wniosku w określonym terminie np. 7 dni pod rygorem jego zwrotu. Pismo zwrócone nie wywołuje żadnych skutków prawnych i będzie trzeba je składać od nowa.

Jeżeli sąd spadku uzna, że wniosek o stwierdzenie nabycia spadku spełnia wszystkie wymogi formalne lub zostały one uzupełnione w określonym terminie, to następnym krokiem będzie **wyznaczenie rozprawy**. Na rozprawę wzywani są wnioskodawca oraz wszyscy spadkobiercy w celu złożenia zapewnienia spadkowego (w którym będą musieli wskazać czy znani im są inni spadkobiercy oraz czy spadkodawca nie zostawił testamentu). Ponadto sąd spadku z urzędu bada, kto jest spadkobiercą, w szczególności bada, czy spadkodawca pozostawił testament, jak również weryfikuje krąg spadkobierców. W tym celu może się zwrócić do różnych instytucji w celu ustalenia podmiotów spokrewnionych ze spadkodawcą. W przypadku ustalenia takich osób wezwie je do udziału w sprawie w charakterze uczestników. Jeżeli testament zostanie złożony, sąd dokona jego otwarcia i ogłoszenia.

PAMIĘTAJ! Postępowanie sądowe w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku nie zawsze zakończy się na pierwszej rozprawie. Jeżeli zapewnienie spadkowe nie zostało złożone albo zapewnienie spadkowe lub inne dowody nie będą uznane przez sąd spadku za wystarczające, **postanowienie w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku może zapaść dopiero po wezwaniu spadkobierców przez ogłoszenie**, które umieszcza się w piśmie poczytnym na całym obszarze kraju i podaje publicznie do wiadomości w ostatnim miejscu zwykłego pobytu spadkodawcy na tym obszarze, w sposób w miejscu tym przyjęty (np. w urzędzie miasta).

Co zawiera postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku/akt poświadczenia dziedziczenia?

W postanowieniu o stwierdzeniu nabycia spadku sąd spadku/w akcie poświadczenia dziedziczenia notariusz **wymienia spadkodawcę oraz wszystkich spadkobierców, którym spadek przypadł, jak również wysokość ich udziałów**.

Uwaga! W postanowieniu o stwierdzeniu nabycia spadku sąd spadku/akcie poświadczenia dziedziczenia notariusz nie wskazuje co wchodzi w skład spadku i jaka część spadku przysługuje poszczególnym spadkobiercom. Aby określić, które z przedmiotów wchodzących w masę spadkową staną się własnością konkretnego spadkodawcy należy przeprowadzić dział spadku.

Autor: Anna Rentflejsz - Radca Prawny

7. Kiedy można domagać się podwyższenia alimentów na dziecko?

Obowiązek alimentacyjny jest to obowiązek dostarczania **środków utrzymania** (zapewnienie uprawnionemu mieszkania, ogrzewania, oświetlenia, wyżywienia, odzieży, opieki lekarskiej, ochronę jego osoby i majątku itd.). W wypadku małoletnich dzieci obowiązek alimentacyjny polega także na **zapewnieniu środków wychowania**, czyli środków służących odpowiedniemu rozwojowi umysłowemu i fizycznemu dziecka. Obowiązek ten ma na celu **zapewnienie niezbędnych środków uprawnionej osobie**, która nie jest w stanie własnymi siłami zaspokoić swoich usprawiedliwionych potrzeb.

Alimenty mogą zostać ustalone na podstawie:

- umowy pomiędzy osobą uprawnioną a osobą zobowiązaną do uiszczania alimentów,
- orzeczenia sądu zasądającego alimenty.

Zgodnie z art. 138 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego „*W razie **zmiany stosunków** można żądać zmiany orzeczenia lub umowy dotyczącej obowiązku alimentacyjnego.*”.

Zmiana stosunków wskazuje na konieczność porównania momentu początkowego, czyli zawarcia umowy, w której została określona wysokość alimentów, lub też uprawomocnienia się orzeczenia zasądającego alimenty, oraz momentu końcowego, czyli orzeczenia sądu. O **zwiększeniu rozmiaru świadczeń alimentacyjnych** sąd nie może orzec bez dokonania stosownych ustaleń w przedmiocie możliwości zarobkowych i majątkowych zobowiązanego do alimentacji.

Pamiętaj! Wysokość alimentów nie jest ustalana „raz na zawsze”, może ulec zmianie. Jeżeli od poprzedniego wyroku uległy zmianie potrzeby dziecka (wzrosły wydatki związane z dorastaniem dziecka, pogorszył się stan zdrowia dziecka) lub sytuacja majątkowa i zarobkowa zobowiązanego do alimentacji (np. zobowiązany do alimentacji otrzymał podwyżkę, zmienił pracę na lepiej płatną lub odziedziczył wartościowy spadek) możliwe jest wystąpienie do sądu z pozwem o podwyższenie wysokości alimentów.

Co wpływa na wysokość należnych alimentów?

Wysokość należnych świadczeń alimentacyjnych ustala się, biorąc pod uwagę łącznie dwa czynniki:

- usprawiedliwione potrzeby osoby uprawnionej;
- zarobkowe i majątkowe możliwości zobowiązanego.

Usprawiedliwione potrzeby nie oznaczają potrzeb elementarnych. Chodzi tu o zapewnienie osobie uprawnionej odpowiednich, a nie jedynie minimalnych warunków bytowania. Uprawniony musi mieć zagwarantowane godziwe warunki mieszkaniowe, wyżywienie zapewniające jego prawidłowy rozwój, odzież stosowną do wieku, odpowiednią opiekę lekarską oraz warunki do uczenia się.

Zarobkowe i majątkowe możliwości zobowiązanego nie mamy na myśli jedynie wynagrodzenia za pracę, która obecnie wykonuje osoba zobowiązana oraz aktualnie posiadany majątek. Brak pracy osoby zobowiązanej czy też niskie dochody nie muszą ograniczać sądu co do zasądzonej kwoty. W toku postępowania sąd może bowiem ustalić, że osoba jest w stanie przy dołożeniu starań znaleźć pracę, czy też zarabiać więcej niż aktualnie otrzymuje. Sąd ustalają wysokość alimentów bierze pod uwagę okoliczności takie jak: wiek, stan zdrowia, wykształcenie, posiadane umiejętności zawodowe, rynek pracy, możliwość uzyskania pracy dodatkowej czy sezonowej, jak również wysokość dochodów uzyskiwanych w przeszłości. Wszelkie dodatkowe kwalifikacje, kursy, szkolenia mogą wpływać na

zwiększone możliwości finansowe, a co za tym idzie możliwość świadczenia większej kwoty tytułem alimentów.

Należy zaznaczyć, iż przy ocenie sytuacji finansowej zobowiązanego **nie uwzględnia się zmian** (rezygnacja z pracy, wyzbywanie się majątku), **które zostały poczynione bez ważnego i uzasadnionego powodu w ciągu 3 lat przed sądową sprawą o alimenty.**

Pozew o podwyższenie alimentów – powinien zawierać co najmniej:

- oznaczenie sądu, do którego kierujemy pozew o podwyższenie alimentów,
- dane osobowe powoda (uprawniony do alimentów) oraz pozwanego (zobowiązany do płacenia alimentów),
- informację o tym, że jest to pozew o podwyższenie alimentów – należy wskazać dotychczasową wysokość alimentów oraz podstawę ich ustalenia np. umowa, wyrok zasądający alimenty,
- określenie dochodzonego roszczenia (zakres świadczenia np. określona kwota pieniędzy, termin płatności alimentów, sposób płatności),
- określenie wartości przedmiotu sporu - 12 x różnica między dotychczasową wysokością alimentów a wnioskowanymi alimentami,
- określenie innych wniosków np. wniosek o zasądzenie zwrotu kosztów procesu, o przeprowadzenie danego dowodu /z dokumentu, z zeznań świadków/ na określone fakty, wniosek o zabezpieczenie, wniosek o nadanie wyrokowi rygoru natychmiastowej wykonalności,
- uzasadnienie roszczenia alimentacyjnego wraz ze wskazaniem dowodów, które potwierdzają dane fakty,
- listę załączników np. dokumentacja lekarska, rachunki za lekarstwa i wizyty lekarskie, zaświadczenie o uczestnictwie w zajęciach dodatkowych, zaświadczenia ze szkoły o przyjęciu na studia, dokument o wysokości czesnego, zestawienie miesięcznych wydatków koniecznych do utrzymania uprawnionego do alimentów wraz z fakturami i rachunkami.

UWAGA! Pozew musi zostać własnoręcznie podpisany przez powoda. Niepodpisany pozew nie zostanie rozpoznane przez sąd.

Pozew, w którym domagamy się podwyższenia alimentów jest wolny od opłat sądowych.

Gdzie należy złożyć pozew o podwyższenie alimentów?

Pozew o podwyższenie alimentów wnosi się do sądu rejonowego, w którego okręgu pozwany ma miejsce zamieszkania, albo do sądu rejonowego właściwego dla miejsca zamieszkania, uprawnionego do podwyższenia alimentów. Powód sam wybiera sąd, do którego wnosi pozew.

Gdyby pozwany nie miał miejsca zamieszkania w Polsce, to wówczas pozew należy złożyć do sądu właściwego dla miejsca zamieszkania powoda. Nawet jeśli pozwany mieszka za granicą, to sprawę o podwyższenie alimentów może rozpoznać sąd w Polsce.

Pamiętaj! Aby sąd powyższych dotychczasowe alimenty pozew powinien jednoznacznie wskazywać istotne zmiany do jakich doszło od ostatniego wyroku w sprawie alimentów i zawierać dokumenty potwierdzające zasadność dochodzenia zmiany wysokości alimentów.

Autor: Anna Rentflejsz - Radca Prawny

8. Odpowiedzialność za zakłócanie tzw. „ciszy nocnej”

Każdy z nas ma prawo do niezakłóconego spoczynku nocnego. Głośne i huczne imprezy, krzyki sąsiadów, odgłosy urządzeń w trakcie wykonywania prac remontowych w środku nocy to tylko niektóre z przykładów ograniczających nasze prawo do ciszy i odpoczynku.

W polskim ustawodawstwie termin „ciszy nocnej” nie został dotychczas zdefiniowany. Zwyczajowo przyjmuje się, że jest to czas przypadający pomiędzy godziną 22 a 6 rano. Nie można jednak wykluczyć innego oznaczenia czasu trwania „ciszy nocnej”, chociażby przez zarządzenie właściwego organu, np. zarząd wspólnoty mieszkaniowej, uzdrowiska czy też dyrektora szpitala. W trakcie jej trwania nasze prawo do odpoczynku nie powinno być zakłócone jakimikolwiek zachowaniami wykraczającymi poza ogólnie, czy też zwyczajowo przyjęte normy postępowania.

Kwestię odpowiedzialności za zakłócenie spoczynku nocnego reguluje obecnie kodeks wykroczeń. Zgodnie z art. 51 § 1. k.w. karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny podlega ten kto krzykiem, hałasem, alarmem lub innym wybrykiem zakłóca spójność, porządek publiczny, spocznik nocny albo wywołuje zgorzelenie w miejscu publicznym. Wobec sprawcy komentowanego wykroczenia można zastosować karę aresztu od 5 do 30 dni, ograniczenia wolności w rozmiarze 1 miesiąca albo grzywny w wysokości od 20 do 5000 zł.

Stosownie do wskazanego przepisu naruszenie prawa do niezakłóconego spokoju, porządku i spoczynku nocnego może nastąpić poprzez przykładowo wyliczone przez ustawodawcę zachowania w postaci krzyku, hałasu, alarmu lub innego wybryku.

Pod pojęciem krzyk należy rozumieć bardzo głośne mówienie, wołanie, wrzask, niekoniecznie zawierający jakąś treść. Hałasem mogą być inne głośne dźwięki, wywołujące wrzawę, harmider, rumor. Z kolei alarmem będzie użycie sygnału, wezwanie do gotowości lub działania, zawiadomienie o groźącym niebezpieczeństwie. Natomiast za inny wybryk możemy uznać np. rozsypanie czy też rozpylenie substancji drażniących w miejscu publicznym czy też śpiewanie nieprzyzwoitych przyspiewek. A zatem czynność sprawcza polega na wybryku będącym zachowaniem, które odbiega od przyjętego zwyczajowo postępowania w danym miejscu, czasie i okolicznościach, a tym samym narusza czy lekceważy obowiązujące zasady współżycia społecznego.

Samo dopuszczenie się wybryku nie stanowi jeszcze wykroczenia z art. 51 k.w. gdyż niezbędnym warunkiem karalności stanowi zakłócenie wskazanego w przepisie spoczynku nocnego. Użycie przez ustawodawcę określenia „zakłócenie” wskazuje, że chodzi o wywołanie niepokoju, zamieszania naruszającego ustalony porządek, normy współżycia społecznego czy też naturalny bieg spraw.

Zakłócenie spokoju nocnego zachodzi wówczas, gdy sprawca narusza prawo do odpoczynku chociażby jednej osoby, ale w sposób mogący zakłócić odpoczynek większej, nieokreślonej liczbie osób. Nocne głośne słuchanie muzyki, huczne imprezy, awantury, trzaskanie drzwiami, krzyki kwalifikują się jako zachowania zakłócające ciszę nocną. Podobnie zachowania ze swojej istotny nienaganne jak np. przestawianie mebli, granie na instrumencie muzycznym, wiercenie otworów odbywające się w czasie przeznaczonym na nocny odpoczynek wypełniają znamiona czynu określonego w art. 51 § 1 k.w. Należy wskazać, że nie ma znaczenia, czy dana osoba w godzinach ciszy nocnej spała, czy też nie, bowiem może ona odpoczywać we wskazanym czasie w każdej wygodnej dla siebie formie. Istotne z punktu widzenia odpowiedzialności jest naruszenie jej prawa do odpoczynku, a nie tylko snu.

Artykuł 51 § 2 k.w. przewiduje natomiast typ kwalifikowany w stosunku do § 1 ze względu na obecność dodatkowych znamion a mianowicie chuligańskiego charakteru czynu lub dopuszczeniu się czynu pod wpływem alkoholu, środka odurzającego lub innej podobnie działającej substancji.

Charakter chuligański, zgodnie z definicją zawartą w kodeksie wykroczeń, mają czyny polegające na umyślnym godzeniu w porządek lub spokój publiczny albo umyślnym niszczeniu lub uszkodzeniu mienia, jeżeli sprawca działa publicznie oraz w rozumieniu powszechnym bez powodu lub z oczywiście błahego powodu, okazując przez to rażące lekceważenie podstawowych zasad porządku prawnego.

Sankcja przewidziana za popełnienie czynu z art. 51 § 2 k.w. jest identyczna jak wskazana w 51 § 1 k.w., a mianowicie przewidziana jest kara aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny. Jednakże wskazane okoliczności tj. charakter chuligański czynu lub działanie pod wpływem alkoholu, środka odurzającego lub innej podobnie działającej substancji mają z całą pewnością charakter obciążający, co powinno znaleźć właściwe odzwierciedlenie w ramach sądowego wymiaru kary. Dodatkowo jeżeli wykroczeniem o charakterze chuligańskim została wyrządzona szkoda, można orzec nawiązkę do wysokości 1000 złotych na rzecz pokrzywdzonego albo na rzecz Polskiego Czerwonego Krzyża lub na inny cel społeczny wskazany przez organ orzekający.

W tym miejscu należy podkreślić, że kodeks wykroczeń przewiduje przy czynie opisanym w art. 51 § 1 i 2 karalność za podżeganie i pomocnictwo. Podżeganie oznacza nakłanianie poprzez namowę, prośbę, rozkaz, obietnicę innej osoby do popełnienia czynu zabronionego. Pomocnictwem natomiast będzie udzielenie sprawcy pomocy w działaniu przestępczym, czy to w formie czynnego działania - dostarczenia bezpośredniemu sprawcy środków mających służyć dokonaniu wykroczenia, czy też pomocnictwa psychicznego – świadomego podtrzymywania i aprobaty dla działań sprawcy wykroczenia.

Zagadnienia naruszenia ciszy nocnej można również odnaleźć na gruncie prawa cywilnego. Przepisy dotyczące kwestii zakłócania ciszy nocnej istnieją w obrębie regulacji dotyczących stosunków sąsiedzkich. Zgodnie z art. 144 kodeksu cywilnego właściciel nieruchomości przy wykonywaniu swojego prawa powinien „powstrzymać się od działań, które by zakłócały korzystanie z nieruchomości sąsiednich ponad przeciętną miarę, wynikającą ze społeczno-gospodarczego przeznaczenia nieruchomości i stosunków miejscowych”.

Przepis art. 144 k.c. dotyczy sytuacji, w której właściciel korzystający ze swej nieruchomości oddziałuje na nieruchomości sąsiednie. Nie chodzi tu tylko o bezpośrednie sąsiedztwo, gdyż oddziaływanie może dotyczyć również nieruchomości położonych w dalszej odległości, które znajdują się w obrębie szkodliwego oddziaływania. Zakłócenie musi być ponad przeciętną miarę, wynikającą ze społeczno-gospodarczego przeznaczenia nieruchomości oraz stosunków miejscowych. A zatem przy ocenie przeciętnej miary należy uwzględnić przeznaczenie nieruchomości, które wynika z jej charakteru i sposobu z niej korzystania a także „stosunki miejscowe” odnoszące się zarówno do miejsca położenia nieruchomości, jak i czasu immisji. Kluczowe znaczenie ma tym samym charakter środowiska miejscowego, a mianowicie czy nieruchomość położona jest na terenach wiejskich, miejskich, terenie przemysłowym czy rekreacyjnym. Jest to rodzaj immisji (wpływu na sąsiednią nieruchomość) pośredniej na którą, jeśli zawiera elementy określone w art. 144 k.c., przysługuje właścicielowi roszczenie negatywne o przywrócenie stanu zgodnego z prawem i zaniechanie naruszeń.

Jak wynika z niniejszego opracowania regulacje dotyczące zakłócania spokoju, porządku czy też spoczynku nocnego możemy odnaleźć zarówno na gruncie kodeksu wykroczeń ale także w prawie cywilnym. Jeżeli uznamy że ktoś zakłóca nasz spoczynek, w pierwszej kolejności powinniśmy

Polska Fundacja Ośrodków
Wspomagania Rozwoju Gospodarczego
„OIC Poland” w Lublinie

POWIAT
ŁĘCZYŃSKI

porozmawiać z osobami, które są winne zaistniałej sytuacji. Gdy sytuacja ta jest nagminna powinniśmy to zgłosić odpowiednim organom. Zarówno za incydentalne jak i uporczywe zakłócanie ciszy nocnej można zostać ukaranym mandatem wymierzonym przez Policję lub Straż Miejską. Jeżeli natomiast dochodzi do uporczywego zakłócania spokoju, wówczas sprawa może zostać skierowana do sądu. Dodatkowo w przypadku oddziaływania, zakłócającego ponad przeciętną miarę korzystanie z nieruchomości sąsiednich ich właściciele na podstawie przepisów kodeksu cywilnego mogą żądać przywrócenia stanu zgodnego z prawem i zaniechania dalszych naruszeń.

Autor: Paweł Włoch – Adwokat

Fundacja „OIC Poland”

ul. Gospodarcza 26
20-213 Lublin
NIP: 712-01-69-716
tel.: (81) 710-46-30 / fax: (81) 746-13-24

9. Uprawnienie poszkodowanego w wypadku komunikacyjnym do pojazdu zastępczego

Jedną ze szkód wynikających z wypadków komunikacyjnych jest utrata możliwości korzystania z własnego pojazdu, wskutek jego uszkodzenia lub zniszczenia. W takiej sytuacji poszkodowany w wypadku komunikacyjnym jest uprawniony do korzystania z pojazdu zastępczego. Wynajęcie takiego auta obciąża polisę OC sprawcy kolizji. Wynajem samochodu zastępczego na koszt ubezpieczyciela jest możliwy zarówno w przypadku wystąpienia szkody częściowej, jak i całkowitej. Jednak to jak długo poszkodowany może korzystać z pojazdu zależy od rozmiaru uszkodzeń jego auta. Właściciel auta uszkodzonego w wypadku komunikacyjnym, ma prawo nająć pojazd zastępczy za pośrednictwem ubezpieczyciela lub samodzielnie znaleźć wypożyczalnię samochodów zastępczych, w takiej sytuacji przysługuje poszkodowanemu prawo do zwrotu kosztów wynajmu pojazdu zastępczego od ubezpieczyciela.

W sytuacji kiedy poszkodowany chce wynająć pojazd zastępczy za pośrednictwem ubezpieczyciela, kontaktuje się z ubezpieczycielem, a ten z kolei odsyła poszkodowanego do partnerskich wypożyczalni pojazdów zastępczych współpracujących z ubezpieczycielem. Decydując się na wynajem za pośrednictwem ubezpieczyciela, należy mieć na uwadze fakt, że w większości przypadków wypożyczalnie współpracujące z ubezpieczycielami stosują szereg opłat dodatkowych. Sam najem pojazdu zastępczego w teorii jest bezkosztowy, niemniej jednak zawsze trzeba szczegółowo zapoznać się z regulaminem najmu pojazdu zastępczego, ze wzorem umowy, tak aby po zakończonym najmie nie zostać obciążonym dodatkowymi kosztami i karami umownymi. A te bywają bardzo różne w zależności od uregulowań poszczególnych wypożyczalni. Najczęściej spotykanymi dodatkowymi obostrzeniami są kary umowne między innymi za: palenie tytoniu i papierosów elektrycznych w samochodzie, za zabrudzenie wnętrza samochodu, za zgubienie kluczyków, za przewożenie zwierząt, za holowanie innych pojazdów, za wyjazd samochodem poza granice kraju bez uprzedniej dodatkowo płatnej zgody, i wiele innych. Można również wynająć samochód samodzielnie w jednej z wypożyczalni funkcjonujących na rynku lokalnym i wystąpić o zwrot kosztów najmu do ubezpieczyciela. Jest to o tyle bezpieczniejsze, że lokalne wypożyczalnie zazwyczaj nie stosują żadnych kar umownych, nie pobierają dodatkowych opłat.

Z reguły najem jest bezproblemowy i niczym nieograniczony, a często też zupełnie bezkosztowy, gdyż wypożyczalnia przejmuje na siebie wiarytelność względem ubezpieczyciela w drodze cesji wiarytelności, tym samym poszkodowany może korzystać z pojazdu zastępczego nie będąc obciążonym finansowo.

Warto jednak zwrócić uwagę, że o zwrot kosztów wynajmu można wystąpić tylko wtedy, gdy nie ma się innego samochodu – takiego, który na czas naprawy uszkodzonego auta, mógłby pełnić funkcję pojazdu zastępczego. W grę nie wchodzi natomiast środki komunikacji publicznej. Samochód jest dzisiaj standardem i nie da się go zastąpić tramwajem, autobusem ani metrem, nawet jeśli komunikacja miejska byłaby szybsza i wygodniejsza – dlatego ubezpieczyciel nie powinien kwestionować najmu pojazdu zastępczego tłumacząc się istnieniem komunikacji publicznej, skoro poszkodowany przed szkodą poruszał się wyłącznie samochodem.

Każde roszczenie o zwrot kosztów najmu pojazdu zastępczego powinno być rozpatrywane przez ubezpieczyciela indywidualnie, a zwrot kosztów przysługuje osobom fizycznym bez względu na prowadzenie działalności gospodarczej.

W zakresie zwrotu kosztów najmu pojazdu zastępczego, można rozróżnić dwie sytuacje:

- szkodę częściową,
- szkodę całkowitą.

W przypadku szkody częściowej, za konieczny i ekonomicznie uzasadniony czas najmu, uznaje się okres od dnia wyrządzenia szkody do dnia jej naprawienia, biorąc przy tym pod uwagę uwarunkowania związane z przywróceniem pojazdu do stanu poprzedniego oraz z przeprowadzeniem postępowania likwidacyjnego przez ubezpieczyciela. W szczególności należy mieć na uwadze, że okres ten obejmuje czas od dnia rozpoczęcia najmowania pojazdu zastępczego aż do odebrania go z warsztatu po naprawie, w tym zawiera się czas obejmujący oczekiwanie na oględziny i sporządzenie kosztorysu, czas obejmujący zamówienie i dostawę części zamiennych niezbędnych do przeprowadzenia naprawy, czas technologicznej naprawy, czas dni gospodarczych na odbiór pojazdu.

W przypadku natomiast szkody całkowitej, czyli wówczas, gdy pojazd uległ zniszczeniu w takim stopniu, że nie nadaje się do naprawy albo, gdy koszt naprawy przekroczyłby wartość pojazdu w dniu likwidacji szkody, okres najmu samochodu zastępczego obejmuje czas od dnia powstania szkody do dnia, w którym poszkodowany będzie miał możliwość nabycia nowego, podobnego auta – a więc do dnia wypłaty odszkodowania przez ubezpieczyciela przedłużonego o okres 7 dni umożliwiających wykorzystanie otrzymanych środków pieniężnych na zakup nowego samochodu.

Wynajmując auto zastępcze należy pamiętać, że dobową stawkę czynszu najmu powinna odpowiadać stawkom rynkowym, obowiązującym na danym rynku lokalnym, a wynajmowany samochód powinien klasą odpowiadać klasie uszkodzonego pojazdu. W przypadku, gdy na co dzień poszkodowany poruszał się autem z segmentu C, a zdecyduje się wynająć auto o kilka klas wyższe, to w takim wypadku naraża się na okoliczność, że ubezpieczyciel w pewnym zakresie nie uzna takiego roszczenia. Oznacza to, że zakwestionuje wysokość dobowej stawki czynszu najmu i obniży ją do średniej stawki obowiązującej na rynku dla segmentu pojazdu uszkodzonego.

Autor: Piotr Kaniowski - Radca Prawny